

ХАРАКТЕРИСТИКА РІВНЯ СПОЖИВАННЯ НАСЕЛЕННЯМ УКРАЇНИ ОСНОВНИХ ПРОДУКТІВ ХАРЧУВАННЯ

Рівень споживання населенням харчових продуктів визначається як сукупний показник фактичного споживання окремих видів харчових продуктів в розрахунку на душу населення, а також добова калорійність харчового раціону, враховуючи його збалансованість за вмістом білків, жирів, вуглеводів, вітамінів, макро- та мікроелементів.

При цьому граничний (пороговий) критерій добової калорійності харчового раціону становить 2500 ккал на добу, при цьому 55 % добового раціону повинне забезпечуватися за рахунок споживання продуктів тваринного походження [2].

За всі 2000-2011 роки калорійність раціону населення України були вище граничного рівня 2500 ккал [1]. Найбільше падіння калорійності споживання продуктів харчування відбулось у 2000 році (більше від граничного лише на 6,44%). Після економічної кризи 2008-2009 рр. калорійність споживання продуктів харчування поступово зменшувалась, але в 2011 році відбулось незначне зростання – на 0,6% в порівнянні з 2010 роком.

В цілому, в 2011 році населення України споживало продукти харчування, калорійність яких на 18,04% більша за граничний рівень. Однак інша ситуація із структурою споживання, оскільки 55% має належати продуктам тваринного походження. В Україні ця норма не виконується, так як в усі досліджувані роки українці споживали максимум 41% в 1990 році та мінімум 24,44% в 2000 році продуктів харчування тваринного походження.

Позитивною тенденцією є те, що починаючи з 2000 року споживання продуктів харчування тваринного походження поступово збільшується. Зниження відбулось в 2011 році, в якому споживання тваринництва становило лише 32,28%.

Структура спожитих продуктів, їх якість та кількість має велике значення, оскільки надмірне чи недостатнє споживання харчових продуктів призводять до дисбалансу обмінних процесів, зниження імунітету та тривалості життя. Однак калорійність щоденного раціону українців здебільшого залежить від їх матеріального становища.

Відповідно до проведеного аналізу відслідковується залежність між калорійністю середньодобового споживання продуктів харчування населенням України та його доходами у розрахунку на одну особу (коефіцієнт кореляції – 0,85).

В 2008 році калорійність споживання знизилась, що пов'язано з економічною кризою. Незважаючи на те, що доходи населення значно зросли в 2008 році, купівельна спроможність знизилась (індекс споживчих цін в 2008 році становив 125,2%). Іншою причиною зниження калорійності споживання на фоні зростання доходів, може бути зміна структури споживання.

Слід зауважити, що зростання калорійності не завжди можна пов'язати із зростанням якості та раціональності харчування, оскільки збільшення калорійності щоденного раціону населення може відбутися за рахунок підвищення споживання більш дешевих продуктів харчування – хлібу, картоплі, овочів.

Забезпечення раціону людини основними видами продуктів харчування характеризується індикатором достатності, що визначається як співвідношення між фактичним споживанням окремого продукту та його раціональною нормою.

Проведений аналіз засвідчив позитивні тенденції майже по всім

пунктам щодо споживання продуктів харчування населенням України. Якщо в 1995 році споживання яєць, овочів, цукру та олії було нижче раціональних норм, то в 2011 році ситуація покращилась і споживання населенням зазначених продуктів харчування перевищило раціональні норми споживання. Фактичне споживання м'яса і м'ясопродуктів населенням менше раціональних норм, хоч слід відзначити щорічне зростання індикатора достатності споживання м'яса і м'ясопродуктів.

Проведений кореляційно-регресійний аналіз залежності споживання окремих продуктів харчування від доходів населення показав високий зв'язок між споживанням м'яса і м'ясопродуктів, яєць, овочів, плодів, ягід, олії та доходами населення (коефіцієнт кореляції більше 0,75). Таким чином, при зростанні доходів, населення буде більше споживати зазначені види продукції. Високою оберненою залежністю характеризується споживання хлібу та хлібопродуктів (коефіцієнт кореляції має від'ємне значення -0,943). Відповідно, при зростанні доходів населення, споживання хлібних продуктів буде зменшуватись, оскільки населення більшою мірою буде споживати м'ясо, рибу, овочі, фрукти тощо.

Виходячи з отриманих результатів, важливе значення має економічна доступність харчових продуктів, тобто стабільна можливість придбання усіма соціальними і демографічними групами населення основних харчових продуктів в обсязі, асортименті та відповідної якості, необхідних для забезпечення раціонального харчування.

Література

1. Статистичний щорічник України за 2011 рік / Державна служба статистики України: За редакцією О.Г. Осауленка. – К: ТОВ “Август Трейд”, 2011. – 559 с.
2. Постанова Кабінету Міністрів України від 5.12.2007 № 1379 «Деякі питання продовольчої безпеки» [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1379-2007-п>